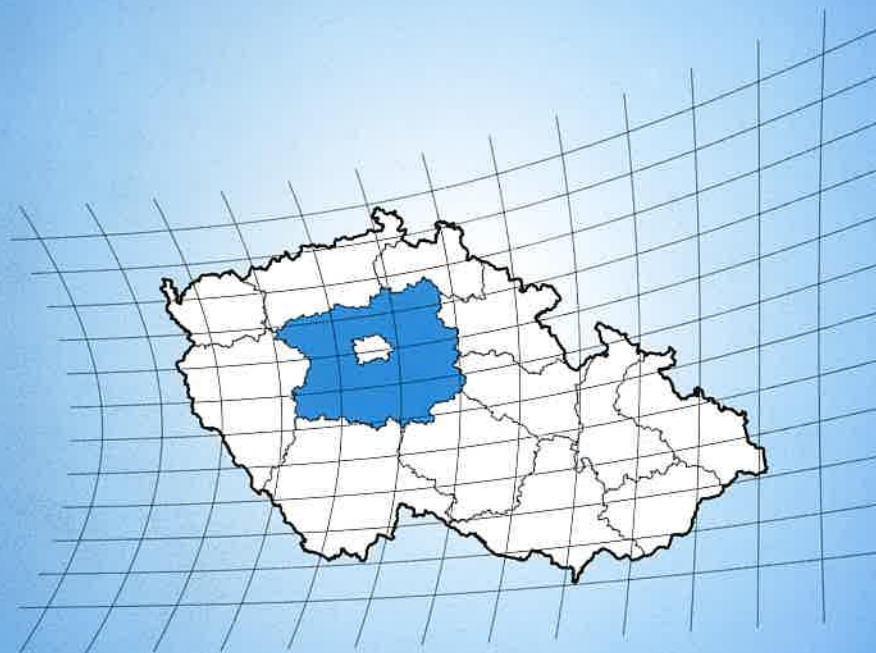

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2004

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Ministerstvo životního prostředí
prosinec 2005

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2004

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Ministerstvo životního prostředí
prosinec 2005

Vedoucí autorského kolektivu

Ing. J. Tesařová

vedoucí oddělení ekonomických analýz a statistiky MŽP

Autoři a spolupracovníci

Ministerstvo životního prostředí

Krajský úřad Středočeského kraje (KÚ)

Dodání hlavních podkladů pro zpracování

Český statistický úřad (ČSÚ)

Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ)

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. (VÚV T.G.M.)

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

Ministerstvo zemědělství (MZe)

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL)

STOKLASA Tech.

Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK)

Správy národních parků (Správy NP)

Autorizovaná verze

© 2005

Ministerstvo životního prostředí

ISBN 80-7212-365-3

OBSAH

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ	5
2. OVZDUŠÍ	6
2.1 Emise	6
2.2 Imise	7
2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší v roce 2004	8
3. VODA	8
3.1 Zásobování pitnou vodou	10
3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	11
3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů	11
3.4 Odpadní vody	13
Významné akce ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách ukončené v roce 2004	13
3.5 Havárie	13
4. PŮDA	14
5. HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	15
6. PŘÍRODA	16
7. LESY	17
8. ODPADY	18
Stavby pro odpadové hospodářství ukončené v roce 2004	22
9. STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE	22
10. DOPRAVA	23
11. ČINNOST KRAJE V OBLASTI PÉČE O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	23
12. AKTIVITY NEZISKOVÉHO SEKTORU V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	24
13. PRIORITNÍ PROBLÉMY V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	24

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O ÚZEMÍ

Rozloha kraje (km²): **11 014,6**

Počet obyvatel: **1 137 748**

Hustota obyvatelstva (obyvatel.km⁻²): **103,3**

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK

Středočeský kraj pro svou všeobecně příhodnou geografickou polohu historicky vytváří jádro českého osídlení. Kompoziční kvality krajiny vytvořené v průběhu staletí respektovaly potřeby obyvatelstva, včetně všech negativních důsledků. Základním faktorem podmiňujícím hodnotu současné krajiny však byla zejména geomorfologická pestrost území. Krajinářsky nejhodnotnější území leží v jižním segmentu kraje. Počet a rozloha přírodních chráněných území je poměrně bohatá a pestrá (viz kapitola Příroda).

V kraji se nachází jedna památka Světového dědictví UNESCO (z celkem 11 v ČR) – Kutná Hora. Národních kulturních památek je v kraji celkem 23 (např. Karlštejn, Konopiště, Křivoklát, Lidice), 10 obcí je vyhlášeno jako vesnická památková rezervace (Dobřeň, Nosálov, Nové Osinalce, Olešno, Víška, Mužský, Bošín, Drahenice, Dobrovíz, Třebíz) a 4 skanzeny (v ČR celkem 14) – Kouřim, Přerov nad Labem, Třebíz a Vysoký Chlumec.

Na území kraje lze nalézt celkem přes 220 km cyklotras I. třídy, téměř 400 km II., 465 III. a cca 1 350 km IV. třídy. Ne vždy jsou však vedeny po vhodných komunikacích (zejména v souvislosti s intenzitou provozu motorových vozidel). Krajem prochází, zhruba ve směru západ–východ, mezinárodní cyklotrasa Eurovelo 4 (z Roscoffu v Bretani do Kyjeva) a v severojižním směru Eurovelo 7 (z Nordkappu v Norsku až na Maltu). Další významné cyklotrasy jsou Labská, Jizerská a Sázavská a dvě větve Greenway Praha–Viedeň.

Negativně se na rázu krajiny projevuje poměrně velká výstavba objektů sloužících především pro skladování a různé logistické potřeby, která se koncentruje do blízkosti Prahy, Mladé Boleslavi, Kolína a podél hlavních dopravních komunikací. V roce 2004 bylo v kraji podáno celkem 107 žádostí o projednání záměrů dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

Obava z negativního účinku uvolňování znečišťujících látek do životního prostředí se stala základem zákonných opatření. Jedním z nich je přijetí nového zákona o integrované prevenci (na základě směrnice Rady 96/61/ES), který zavádí preventivní a efektivní opatření na ochranu životního prostředí ve výrobě. Ve Středočeském kraji za rok 2004 požádalo o udělení integrovaného povolení 36 provozovatelů, jejichž zařízení emituje největší množství znečišťujících látek. Je to zatím pouhá pětina všech subjektů, kteří jsou povinni mít k provozování svého zařízení integrované povolení k 30. 10. 2007.

Ekologické zemědělství není v kraji příliš rozšířeno. Ve Svazu ekologických zemědělců (PRO – BIO) je registrováno 11 ekologických farem.

Ve Středočeském kraji je ekologické zemědělství provozováno zhruba na 4 267 ha, z toho 2 254 ha je orná půda a zbytek jsou především trvalé travní porosty a pastviny.

2. OVZDUŠÍ

2.1 Emise

Kvalita ovzduší v roce 2004 byla ve Středočeském kraji nadále nejvíce ovlivňována energetickými a chemickými podniky a intenzivní automobilovou dopravou, která se výrazně zvýšila po vstupu do EU.

Přestože největší znečišťovatelé ovzduší ve Středočeském kraji (ECK Generating, s. r. o.: elektrárna a teplárna Kladno, ČEZ, a. s.: elektrárny Mělník II a III, Energotrans, a. s.: Mělník I, Příbramská teplárenská, a. s., Příbram, Kaučuk, a. s. Kralupy nad Vltavou, Elektrárna Kolín, a. s., Spolana, a. s., Neratovice, Sko-Energo, s. r. o. Mladá Boleslav a Česká rafinérská, a. s. Kralupy nad Vltavou) investovali do ekologie v uplynulých letech nemalé částky, zůstávají nadále významnými zdroji znečišťování ovzduší. Mezi další patří Českomoravský cement, a. s. Beroun a Vápenka Čertovy schody, a. s. Tmaň.

V porovnání s uplynulým rokem 2003 došlo celkově k poklesu emisí tuhých znečišťujících látek (TZL) o 2,49 % a oxidu uhelnatého (CO) o 0,36 % (k poklesu u středních a malých zdrojů došlo zejména přechodem na vytápění zemním plynem). U ostatních ukazatelů došlo k mírnému nárůstu – u oxidu siřičitého (SO₂) o 2,8 % a oxidů dusíku (NO_x) o 4,32 %.

Z Tab. 1 je zřejmé, že velké zdroje znečišťování ovzduší jsou největšími producenty emisí SO₂ (jejich podíl na celkových emisích je 65,3 %) a druhými největšími producenty NO_x (jejich podíl na celkových emisích je 39,42 %). Malé zdroje jsou významnými producenty TZL a CO (podíl malých zdrojů na celkových emisích TZL je 42,94 % a CO je 34,78 %). Mobilní zdroje jsou největšími producenty emisí NO_x a CO v kraji, jejich podíl je 54,03 % z celkových emisí NO_x 57,78 % z celkových emisí CO.

V roce 2004 nebyl hlášen žádný významný havarijný únik.

Tabulka 1: Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů, podíly podle kategorií zdrojů znečišťování ovzduší (tis. t.rok⁻¹)

	Rok	REZZO	TZL	SO ₂	NO _x	CO	VOC	NH ₃
Emise celkem	2003	1–4	11,25	26,81	40,54	65,77	29,70	9,52
	2004	1–4	10,97	27,55	42,29	65,52	.	9,75
Velké zdroje	2003	1	1,35	17,41	15,21	2,67	.	1,44
	2004	1	1,58	17,99	16,67	4,11	.	1,66
Střední zdroje	2003	2	0,97	1,11	0,83	1,28	.	1,86
	2004	2	0,63	1,14	0,68	0,77	.	1,86
Malé zdroje	2003	3	5,03	7,55	2,09	23,13	.	5,98
	2004	3	4,71	7,67	2,09	22,79	.	5,98
Mobilní zdroje ^{*)}	2003	4	3,90	0,74	22,38	38,52	.	0,24
	2004	4	4,05	0,75	22,85	37,86	.	0,25

Data za rok 2003 jsou upravená, za rok 2004 předběžná.

^{*)} zahrnuty emise z otěrů pneumatik, brzd a vozovek

Zdroj: ČHMÚ

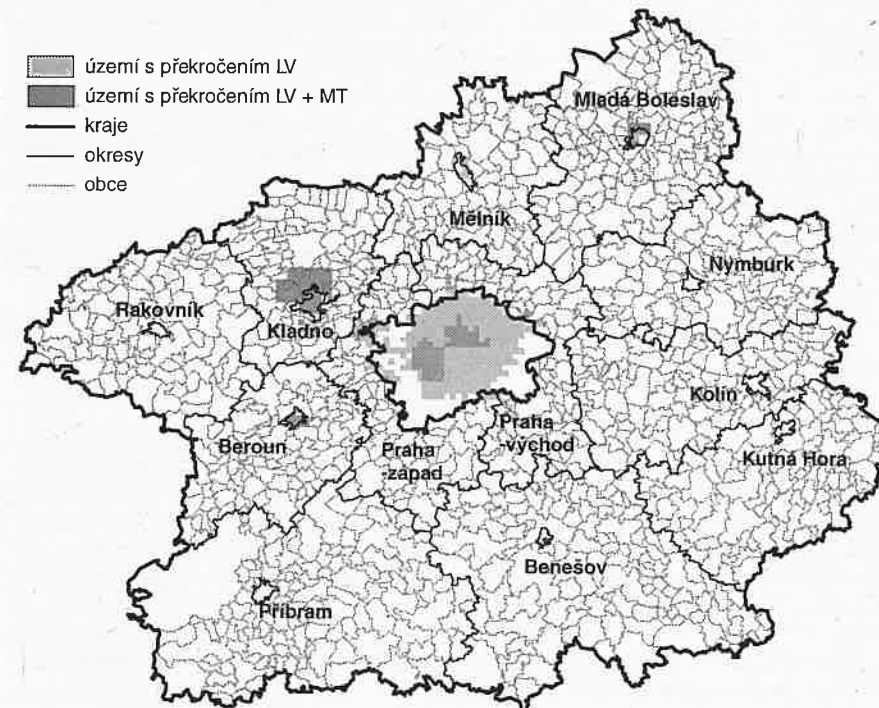
2.2 Imise

V roce 2004 byla kvalita venkovního ovzduší sledována celkem na 24 registrovaných měřicích stanicích. Z toho 13 stanic provozoval ČHMÚ, 6 stanic zdravotní ústavy, 3 stanice EKOTOXA a 2 stanice ČEZ.

Seznam obcí zařazených do oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) se dle aktualizovaných dat o znečištění ovzduší každý rok značně liší. Ve Středočeském kraji je již 25 obcí, kde došlo k překročení imisních limitů a meze tolerance pro znečišťující látky (prašný aerosol frakce PM₁₀) a dalších 122 obcí je zařazeno do OZKO, kde byl překročen imisní limit pro znečišťující látky (prašný aerosol frakce PM₁₀, NO₂, As).

V roce 2004 bylo na 6 měřicích stanicích zaznamenáno překročení limitních hodnot pro ochranu zdraví pro PM₁₀ (Kladno-střed, Kladno-Švermov, Mladá Boleslav, Kladno-Dubí, Příbram a Beroun). Na stanicích Kladno-střed a Ondřejov bylo zaznamenáno překročení limitních hodnot pro ochranu zdraví u ukazatele O₃ a v Ondřejově limitní hodnota pro ochranu ekosystémů pro O₃ (viz mapka).

Obrázek 1: Území, na kterém došlo v roce 2004 k překročení imisního limitu (LV) nebo imisního limitu navýšeného o mez tolerance (LV + MT) pro alespoň jednu ze sledovaných znečišťujících látek, bez zahrnutí ozonu

Zdroj: ČHMÚ

V roce 2004 nebyla v kraji vyhlášena žádná smogová situace, tudíž nebyla ani vyhlášena regulační opatření ve smyslu platné legislativy.

2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší v roce 2004

Mezi významnější akce z hlediska přínosu k ochraně ovzduší lze zařadit opravu velkého zdroje znečišťování ovzduší Centrální kotelny v LZ – Chotusice (přechod z pevných paliv na zemní plyn) a dále utlumení provozu cukrovaru v Mělníku a jeho přestěhování do Dobrovic. Cukrovar a rafinerie cukru Dobrovice TTD, a. s. (jedná se o zvláště velký zdroj znečišťování ovzduší) přešel z pevných paliv na zemní plyn.

Na základě dostupných informací mělo být v roce 2004 ukončeno 9 akcí na plynofikaci obcí, 1 na využití obnovitelných zdrojů energie (využití biomasy) a 3 na využití alternativních zdrojů (tepelná čerpadla a solární energie). Tři střední zdroje znečišťování ovzduší přešly z pevných paliv na zemní plyn a jeden z uhlí na biomasu. Přínos z hlediska ochrany ovzduší je však zanedbatelný, vzhledem ke stoupající dopravě a zvyšování množství emisí způsobených mobilními zdroji.

V roce 2004 většina provozovatelů zvláště velkých a velkých zemědělských zdrojů znečišťování ovzduší podala na Krajský úřad Středočeského kraje žádost o souhlas s Plánem zavedení zásad správné zemědělské praxe. V těchto materiálech se zavazují k zavádění ověřených technologií snižujících emise amoniaku, čímž dojde k výraznému omezení produkce tohoto plynu.

V roce 2004 bylo z celkového počtu bytů 26,38 % napojeno na dálkové topení, 28,54 % bytů bylo vytápěno zemním plynem, 9,83 % elektřinou, 30,2 % uhlím, 4,32 % dřevem, 0,25 % topným olejem a 0,57 % propan butanem. Ve srovnání s rokem 2003 byl zaznamenán pokles v celkovém počtu bytů o 1,27 % a nárůst o 0,5 % v počtu bytů vytápěných dálkově, 3,35 % u počtu bytů vytápěných plynem a pokles o 7,2 % u bytů vytápěných uhlím. Protože však vzrůstá cena zemního plynu je pravděpodobné, že v příštích letech bude trend využívat opět uhlí a dřevo jako hlavní topná média.

3. VODA

Srážkové poměry

Rok 2004 byl srážkově normální, na území kraje spadlo 96 % obvyklého množství srážek. Průměrný roční srážkový úhrn dosáhl hodnoty 566 mm. Měsíční srážkové úhrny se pohybovaly v mezích normálu s výjimkou silně nadnormálního ledna a nadnormálního listopadu; naopak podnormální byly duben a prosinec. Prostorové rozložení srážek bylo vcelku rovnoměrné ve všech oblastech (88–105 % normálu), pouze v oblasti okresu Nymburk byly srážky podnormální. Sušší byly také Mělnicko, Mladoboleslavsko a pražská oblast. Místně nadnormální srážky v letním období byly většinou způsobeny lokálně ohraničenými přívalemými dešti při bouřkách.

Odtokové poměry

V tomto hydrologickém roce se množství odtoké vody ve Vltavě pohybovalo okolo 80 % dlouhodobého průměrného ročního průtoku za období 1931–1980 (Q_{a31-80}). Nejvodnějším měsícem na hlavním toku byl měsíc duben, nejsušším srpen. Z hlediska vodnosti lze hodnotit hydrologický rok 2004 na vlastním toku Vltavy jako podprůměrný. Vodnost na přítocích Vltavy byla mezi 70 až 90 % Q_{a31-80} , tedy také podprůměrná. Kulminační průtoky se na Vltavě pohybovaly okolo jednoleté vody, na přítocích mezi půl a jednoletou vodou. Minima měla hodnotu mezi 300–365denní vodou.

Povodí Sázavy pod Želivkou lze z hlediska vodnosti charakterizovat jako podprůměrné. Průtoky jsou ovlivňovány hospodařením na vodárenské nádrži Želivka. Ve vodoměrné stanici Kácov a Nespeky byl průměrný roční průtok roven 64 % Q_{a31-80} . U pravostranného přítoku Sázavy Blanice a jejího přítoku Chotýšanky byly průměrné roční průtoky v hydrologickém roce 2004 podprůměrné (69 % Q_{a31-80}). Nejvodnějším měsícem ve většině vodoměrných stanic byl únor a březen. Maximální průtoky se vyskytly v měsíci únoru a byly nižší než jednoletá voda. Nejsušším měsícem bylo září.

Hydrologický rok 2004 na řece Berounce byl podprůměrný. Průměrné roční průtoky se pohybovaly v rozmezí 60 až 70 % dlouhodobého průměrného ročního průtoku. Nejvodnějším měsícem byl únor a březen, nejméně vodným srpen. Kulminační průtoky dosahovaly maximálně hodnoty půlleté vody. Vodnost na přítocích Berounky byla v rozmezí 60 až 70 % Q_{a31-80} . Průtoky Berounky lze hodnotit v hydrologickém roce 2004 jako podprůměrné.

Na řece Labi mezi Nymburkem a soutokem s Vltavou byl hydrologický rok 2004 podprůměrný (75,0 % Q_{a31-80}). Na přítocích se roční průměr pohyboval na podobných hodnotách: Plaňany–Výrovka – 82,6 % dlouhodobého průměrného ročního průtoku, jen Košátky na Košáteckém potoce byly nadprůměrné – 174 %. Nejvodnějším měsícem na hlavním toku i přítocích byl únor. Maximální průtoky na Labi nedosáhly ani půlleté vody. Na Labi ve vodoměrné stanici Mělník pod soutokem s Vltavou se průměrný roční průtok v hydrologickém roce 2004 rovnal 78 % dlouhodobého průměrného průtoku. Nejvodnějším měsícem byl březen a nejsušším měsíc srpen. Kulminační průtok byl pozorován 27. 3. a nedosáhl ani půlleté vody.

Jizera byla v hydrologickém roce 2004 podprůměrná, v závěrovém profilu Tuřice–Předměřice dosáhla 82 % Q_{a31-80} . Nadprůměrně vodné byly přítoky: Zábrdka (107 %) a Bělá (198 %). Podprůměrné byly Mohelka (66 %), Žehrovka (54 %) a Klenice (49 %). Na hlavním toku a přítocích byl nejvodnější měsíc únor, jen na Bělé a Zábrdce březen. Kulminační průtoky na hlavním toku se vyskytly v březnu a dosáhly velikosti jednoleté vody, na přítocích jen půlleté vody.

Podzemní vody

K porovnání byly použity dlouhodobé průměry za období 1971–1990 a průměry za rok 2004.

Hladina vody ve vrtech se pohybovala na území Středočeského kraje od 59 do 93 % dlouhodobého průměru.

Vydatnosti pramenů se pohybovaly ve Středočeském kraji od 22 do 107 % dlouhodobého průměru.

Jakost podzemních vod

Ve státní síti jakosti podzemních vod bylo v tomto kraji v roce 2004 sledováno 69 objektů podzemních vod, na kterých bylo odebráno celkem 135 vzorků. Lokální překročení normativu B bylo zjištěno u ukazatele NH_4^+ u 8 vzorků v 5 lokalitách, u ukazatele NO_2^- u 2 vzorků ve 2 lokalitách, u ukazatele Cl^- u 6 vzorků ve 4 lokalitách, u ukazatele F^- u 3 vzorků ve 2 lokalitách, u ukazatele As u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele B u 8 vzorků v 5 lokalitách, a u ukazatele chryseny u 1 vzorku v 1 lokalitě. Normativy C byly překročeny u ukazatele NH_4^+ u 4 vzorků ve 3 lokalitách, u ukazatele Cl^- u 6 vzorků ve 4 lokalitách, u ukazatele As u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele Al u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele chlorethenu u 2 vzorků v 1 lokalitě, u ukazatele 1,1-dichlorethenu u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele cis-1,2-dichlorethenu u 2 vzorků v 1 lokalitě a u ukazatele trans-1,2-dichlorethenu u 2 vzorků v 1 lokalitě. Koncentrace NO_3^- přesahující limit pro pitnou vodu byla naměřena u 33 vzorků v 17 lokalitách.

3.1 Zásobování pitnou vodou

Dle údajů významných provozovatelů v kraji voda dodávaná do vodovodní sítě odpovídá požadavkům na pitnou vodu daných vyhláškou, kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou vodu. Kvalita vody v povrchových zdrojích je významně ovlivňována klimatickými podmínkami a lidskou činností, významným zdrojem znečištění jsou plošné a difúzní zdroje. Kvalita vody podzemních zdrojů je značně rozdílná. Podzemní vody typické pro severní část kraje jsou z hlediska bakteriologického, ale i co do obsahu dusičnanů a amonných iontů vesměs nezávadné. V řadě případů však nevyhovují z hlediska obsahu hořčíku a vápníku. Pro oblast krystalinika a krasové vody je typický častý výskyt zvýšeného obsahu železa, manganu a radonu. Často je třeba vodu z těchto zdrojů upravovat. Kvalitativně nejhorší jsou zdroje z mělkých horizontů odebíraných v sedimentech řek a menších vodotečí v jižní části kraje. Jedná se o podzemní vody významně ovlivněné lidskou činností obsahující zvýšený obsah železa, manganu, amonných iontů, dusičnanů, v některých oblastech hliníku, chloridů a síranů. Podzemní vody z těchto zdrojů jsou využívány zejména pro individuální zásobení.

Hlavní provozovatelé vodovodů v kraji:

- Vodovody a kanalizace Nymburk, a. s.;
- Vodovody a kanalizace Beroun, a. s.;
- Vodohospodářská společnost Vrchlice-Maleč, a. s.;
- Vodovody a kanalizace Mladá Boleslav, a. s.;

- VODOS, spol. s r. o.;
- Vodohospodářská společnost Benešov, s. r. o.;
- Pražské vodovody a kanalizace, a. s.;
- Středočeské vodárny, a. s.;
- SLAVOS, s. r. o.;
- RAVOS, s. r. o.;
- 1. SčV, spol. s r. o.;
- STAVOKOMPLET, spol. s r. o.;
- Vodohospodářská společnost Dobříš, spol. s r. o.;
- Compag Votice, s. r. o.;
- AQUACONSULT, spol. s r. o.

Tabulka 2: Výroba a užití pitné vody

	2004
Objem vyrobené pitné vody (mil. m ³)	50,301
Počet obyvatel zásobených vodou z veř. vodovodů	932 875
Ztráty vody ve vodovodních sítích (%)	20,700

Zdroj: ČSÚ

3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Tabulka 3: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Název chráněné oblasti přirozené akumulace vod	Plocha (km ²)	Podíl na ploše kraje (%)
Severočeská pánev	1 066,9	9,687
Brdy	420,9	3,822

Zdroj: VÚVT.G.M.

V roce 2004 nedošlo k žádné změně proti roku 2003.

3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů

Ve Středočeském kraji bylo hodnoceno 37 profilů na řekách Labe, Vltava, Berounka, Sázava, Jizera, Želivka, Cidlina, Blanice, Doubravka, Klejnárka, Litavka, Loděnice, Mrlina, Výrovka, Vlkava, Bakovský, Zákolanský a Rakovnický potok.

Ve skupině A byly nejhůře hodnoceny AOX; 18 profilů z 33 dosáhlo hodnot IV. nebo V. třídy. Druhou nejhůře hodnocenou látkou byly NL 105 °C, které dosahovaly V. třídy zejména na menších tocích jako Rakovnický potok, Bakovský potok, Litavka, Loděnice a Zákolanský potok. Na šesti profilech byl ve IV. třídě i rozpuštěný kyslík, v profilu Vltava–Solenice i ve třídě V. (profil je umístěn pod výtokem z přehradní nádrže Orlík). Na menších tocích byl častější výskyt IV. třídy i u ukazatelů veškerý fosfor a celkový organický uhlík. Jedno-

značně nejzatíženějším profilem látkami této skupiny byl Zákolanský potok, kde bylo IV. a V. třídou klasifikováno 11 ukazatelů z 16 měřených. Dalším velmi zatíženým tokem byl Rakovnický potok a Bakovský potok.

Ve skupině B byla hodnocena IV. třídou pouze směs PCB ve Štěchovicích; III. třída byla zjištěna u sumy PAU na profilech Zákolanský potok–Kralupy, Sázava–Zruč nad Sázavou a Litavka–Beroun. Hodnoty odpovídající III. třídě měl také 1,2-dichlormethan v profilech Obříství a Liběchov na Labi.

Kovy a metaloidy byl jednoznačně nejvíce zatížen profil Litavka–Beroun, hodnoty na úrovni V. třídy byly naměřeny pro zinek, olovo a kadmium, IV. třídy pro arsen. V V. třídě bylo i kadmium na Výrovce, IV. třídou bylo klasifikováno kadmium v profilu Berounka–Srbsko a Labe–Jiřice. Veškeré železo bylo v V. třídě na Rakovnickém potoce, ve IV. třídě v profilu Sázava–Zruč nad Sázavou a Zákolanský potok–Kralupy. Veškerý mangan byl ve IV. třídě rovněž na Rakovnickém potoce a v profilu Labe–Veletov.

Chlorofyl ze skupiny D byl na 22 profilech z 37 ve IV. a V. třídě. Nejčastěji na Berounce, Sázavě a Vltavě pod Prahou a na většině menších toků. Naopak I. třídou byl hodnocen chlorofyl na Želivce, II. třídou na všech profilech Jizery a na Vltavě pod přehradními nádržemi Orlik a Štěchovice. Hodnot odpovídajících IV. třídě dosahovaly i termotolerantní koliformní bakterie v profilech Jizera–Vinec, Litavka–Beroun a Zákolanský potok–Kralupy. IV. třídou byly ohodnoceny i enterokoky na profilu Jizera–Vinec a saprobní index na profilu Labe–Jiřice.

Tabulka 4: Procentní zastoupení profilů státní sítě jakosti vod v třídách jakosti vod podle skupin ukazatelů

Skupiny ukazatelů	A	B	C	D
Počet měřených profilů	37	32	37	37
Třída jakosti	%			
I	0	25	0	3
II	0	53	32	3
III	22	19	41	27
IV	27	3	16	27
V	51	0	11	41

Vysvětlivky:

Skupiny ukazatelů: A – Obecné fyzikální a chemické ukazatele, B – Specifické organické látky, C – Kovy a metaloidy, D – Mikrobiologické a biologické ukazatele

Třídy jakosti: I – Neznečištěná voda, II – Mírně znečištěná voda, III – Znečištěná voda, IV – Silně znečištěná voda, V – Velmi silně znečištěná voda

Zdroj: ČHMÚ

3.4 Odpadní vody

Řešení problematiky odvádění a likvidace odpadních vod je jedním z největších problémů Středočeského kraje. Situace v domech připojených na kanalizační systémy a ČOV je v jednotlivých okresech značně rozdílná. Nejlépe jsou na tom okresy Kladno, Mladá Boleslav, Mělník a Příbram. Čistírnami odpadních vod jsou vybaveny téměř všechny aglomerace s více než 2 000 obyvatel. Jedinými obcemi na území Středočeského kraje, které mají více než 2 000 obyvatel a nemají čistírnu odpadních vod ani kanalizační systém, jsou obec Buštěhrad v okrese Kladno a Velký Osek v okrese Kolín. Zpříšňující se legislativa však vyvolává potřeby rekonstrukcí či intenzifikací ČOV. Bude nutné v rámci jejího naplnění realizovat stavby za 18 mld. Kč, do roku 2010 za 10 mld. Kč.

Hlavní provozovatelé kanalizací v kraji jsou stejní jako hlavní provozovatelé vodovodů v kraji.

Převažující typické kontaminanty jsou vyjádřeny zejména ukazateli CHSK_{Cr}, BSK₅, NL, N_{celk} a P_{celk}.

Významné akce ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách ukončené v roce 2004

- kolaudace „Rozšíření ČKV + ČOV Sever“ – letiště Ruzyně;
- kolaudace „Rekonstrukce a intenzifikace ČOV Roztoky“;
- kolaudace „Intenzifikace ČOV Sedlčany“.

Tabulka 5: Vypouštěné odpadní vody (mil. m³)

	2004
Odpadní vody vypouštěné do vod povrchových	65,174
Odpadní vody vypouštěné do veřejných kanalizací	47,535
z toho: čištěné na ČOV (bez srážkových vod)	46,704
Odpadní vody čištěné na ČOV (vč. srážkových vod)	64,209

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 6: Obyvatelé, bydlící v domech napojených na veřejnou kanalizaci

	2004
Počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	694 332
z toho: napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV	685 673

Zdroj: ČSÚ

3.5 Havárie

V roce 2004 nebyly krajským úřadem v rámci jeho kompetencí řešeny žádné havárie týkající se mimořádných situací, které vyžadují opatření s ohledem na mimořádný zájem.

Tabulka 7: Havarijní úniky závadných látek

	2004
Počet havarijních úniků celkem	69
- do vod podzemních	1
- do vod povrchových	47
z toho úniky: - ropných látek	4
- těžkých kovů	0
- chlorovaných uhlovodíků	1

Zdroj: KÚ, ČIŽP

4. PŮDA

Bilance půdy se v porovnání s loňským rokem nijak významně nezměnila. V roce 2004 se pozvolným způsobem začalo zvyšovat využití zemědělské půdy k ekologickému zemědělství. Vodní eroze prakticky nezaznamenala žádných významných změn.

Změny v bilanci půdy ve Středočeském kraji jsou způsobeny tím, že Středočeský kraj je dynamicky se rozvíjejícím prostorem a centrem mimořádného zájmu podnikatelských aktivit, především v okolí hl. m. Prahy. Jeví se proto jako nezbytné zpracovat pro jednotlivá území obcí a měst územně plánovací dokumentaci, která bude vycházet ze současného využití území a promítnout do ní očekávané rozvojové záměry a požadavky.

V důsledku zajišťování potřebného rozvoje území jsou kladeny značné nároky i na nezemědělské využívání zemědělské půdy.

Tabulka 8: Bilance půdy a podíly z celkové výměry (stav k 31. 12. 2004)

Druh	2004	
	ha	%
Zemědělská půda celkem	667 629	60,6
z toho: - orná půda	555 543	50,4
- trvalé travní porosty	70 549	6,4
Nezemědělská půda celkem	433 835	39,4
z toho: - lesní půda	305 032	27,7
- vodní plochy	20 705	1,9
Celková výměra	1 101 464	100,0

Poznámka: % – uvádí se procentický podíl jednotlivých druhů půdy z celkové výměry půdy v kraji

Zdroj: ČÚZK

5. HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

Na území Středočeského kraje je po ukončení těžby uhlí v roce 2002 zastoupena pouze těžba nerudných surovin. Jedná se o vápence, keramické jíly a jílovce, šterkopisky, kámen pro hrubou a ušlechtilou výrobu, stavební kámen a cihlářské suroviny. Celkem je v kraji stanoveno cca 150 dobývacích prostorů. Vápenců vysokoprocentních bylo v roce 2004 s převážným podílem Velkolomu Čertovy schody vytěženo 2 243 000 t (48 % objemu ČR), vápenců ostatních 674 000 t (14 % objemu ČR). Šterkopisků na výhradních ložiskách bylo vytěženo 1 906 000 m³ (21,5 % z těžby ČR), na ložiskách nevýhradních 1 301 000 m³ (31 % nevýhradní těžby ČR). Objem vytěžených jílů činí 257 000 t (z toho 210 000 t jílů žáruvzdorných na ostrivo, což je téměř 90 % celorepublikového objemu), kamene pro hrubou a ušlechtilou výrobu 60 100 m³ (95 % na výhradních ložiskách, 19 % objemu ČR), stavebního kamene 1 597 000 m³ (94 % na výhradních ložiskách, 12,5 % objemu ČR) a cihlářských hlín 139 000 m³. Nadále trvá zájem o využití nevýhradních ložisek šterkopísku, těžba na nich se podílí cca 41 % na celkové těžbě šterkopísku ve Středočeském kraji.

Zejména v oblasti těžby šterkopísku, ale i u ostatních surovin, zůstává problémem nedořešená surovinová koncepce kraje, aplikovatelná jako program hospodaření v oblasti surovinových zdrojů, a s tím spojená problematika efektivnějšího využívání druhotných surovin.

Otázkou k řešení jsou nadále projevy bývalé těžební činnosti, zejména na Kladensku a Příbramsku. Postup zahlazování následků těžby na Kladensku převzala k 1. 1. 2004 organizace Palivový kombinát Ústí, s. p., jejíž střežní činnost spočívá v postupné likvidaci opuštěných důlních děl s druhotným cílem zrušení důlních děl. Po ukončení těžební činnosti pokračuje stoupání hladiny podzemní vody, současná hladina je na cca 50 % maximální úrovně. Z hlediska hydrogeologie nejsou očekávány negativní dopady, průběžně probíhá monitoring hladiny. Na Příbramsku provádí sanační práce na území ovlivněném bývalou těžbou rudných a uranových dolů organizace Diamo, s. p. Byla dokončena biologická rekultivace odkaliště uranových dolů Bytíz II, těžní jámy jsou postupně zasypávány a dosypávány, pokračuje zatápění uranového ložiska, při němž se oproti předpokladu neprojevuje zvýšená seismická aktivita. Monitoring stavu složek životního prostředí neprokázal žádné překročení schválených limitů.

Středočeský kraj nepatří mezi oblasti se zvýšeným výskytem sesuvů, nejčastěji se projevují v okolí Mladé Boleslavi (Chlumecký hřbet a Příhrazská plošina). Poddolování je spojeno s bývalým dobýváním v okolí Kladna, Příbrami, Kutné Hory, Jílového a v pruhu Beroun–Zdice–Hořovice.

6. PŘÍRODA

V obecné ochraně přírody stále dochází v důsledku změn zemědělského hospodaření k negativním změnám v krajině (např. nedostatečným hospodařením na loukách a pastvinách, nevhodným na polních kulturách, které se tak stávají ohniskem šíření plevelových a ruderálních druhů, umístováním staveb do volné krajiny – mimo zastavěné území obcí). K mírnému zlepšení tohoto stavu dochází po uplatnění agroenvironmentálních programů MZE v praxi.

Péče o maloplošná chráněná území (management) NPR a NPP byla zajišťována z Programu péče o krajinu a Programového financování. Bylo uzavřeno celkem 21 smluv za celkem 799 287 Kč. Nejvyšší náklady byly opět vynaloženy na péči o NPR Hrabanovská černava, kde bylo posekáno cca 25 ha mokřadních luk. Část finančních prostředků byla použita na těžbu kůrovcem napadených porostů smrku v NPR Drbákov – Albertovy skály. Rozsah prací je limitován vyšší uvolněných finančních prostředků, proto mohou být řešeny pouze nejnaléhavější záležitosti.

Dále byla péče (management včetně údržby značení) o maloplošná chráněná území kategorie PR a PP mimo území CHKO zajišťována z prostředků Středočeského kraje na základě výběrových řízení. Bylo uzavřeno celkem 116 smluv (84 smluv na management, 32 smluv na údržbu značení) za celkem 2 882 349 Kč. Dále bylo uzavřeno celkem 30 smluv na zpracování plánů péče pro ZCHÚ této kategorie.

V rámci Projektu VaV 620/2/03 „Inventarizace národních kategorií maloplošných zvláště chráněných území“ bylo vypracováno celkem 13 IP (9 denní motýli, 2 botanické, 2 ornitologické).

V rámci programu Natura 2000 byl dokončen návrh lokalit národního seznamu sestavy Natura 2000, který vláda schválila na svém zasedání 22. 12. 2004. V rámci Středočeského kraje je 119 těchto významných území. Součástí soustavy Natura 2000 jsou i ptačí oblasti, kterých je ve středních Čechách 5.

Realizace územních systémů ekologické stability (ÚSES) probíhá především za pomoci dotace z Programu péče o krajinu MŽP a z dílčích dotačních programů SFŽP ČR. I nadále pokračovalo zpracování lokálních ÚSES.

Na území kraje je stálým nebezpečím šíření nepůvodních druhů rostlin, kterému napomohla i povodeň v roce 2002. Jedná se zvláště o křídlatku, netýkavku žlaznatou a akát. Nadále dochází k odumírání některých druhů dřevin (zejména topolů a olší). Útlum zemědělského hospodaření má za následek šíření plevelových druhů z polí ponechaných ladem a snižování druhové diverzity nekosených luk, zvláště mokřadních. Negativně působí i neuvážené zalesňování travních porostů v místech, kde se vyskytují hodnotná společenstva. Přes veškerou osvětu pokračuje neodborné ošetřování dřevin rostoucích mimo les.

Tabulka 9: Zvláště chráněná území (stav k 31. 12. 2004)

Kategorie	Celkem (počet)	Rozloha (ha)
Národní park (NP)	0	0
Chráněná krajinná oblast ¹⁾ (CHKO)	5	87 200
Národní přírodní rezervace (NPR)	15	5 546
Národní přírodní památka (NPP)	15	124
Přírodní rezervace (PR)	78	5 701
Přírodní památka (PP)	112	971
Ptačí oblast (PO)	5	39 107
Přírodní park	16	.

¹⁾ CHKO Blaník, Český kras – část, Kokořínsko – část, Křivoklátsko – část, Český ráj – část

Zdroj: Správy NP, AOPK ČR, KÚ

7. LESY

Rozloha lesů ve Středočeském kraji je 299 007 ha, což je 27,2 % lesnatost území. Celková evidovaná výše nahodilých těžeb způsobených abiotickými vlivy (vítr, námraza, exhalace, sucho a ostatní vlivy) byla v kraji v roce 2004 celkem 238 866 m³ dřevní hmoty, což představuje v porovnání např. s rokem 2002 nepatrný nárůst. V roce 2004, stejně jako v roce 2003 probíhá monitorování výskytu houby *Sphaeropsis sapinea*, která způsobila oslabení některých lokalit s výskytem především borovice černé a to v okrese Beroun. Objem kůrovcového dřeva má již několik po sobě jdoucích let snižující se tendenci. Za zmínku stojí informace ohledně výskytu obaleče a pídalky na dubech, kde těžba 809 m³ zaujímá 2. místo v ČR.

Ve Středočeském kraji se ve většině případů při obnově porostů postupuje maloplošným holosečným způsobem obnovy s výjimkou hospodaření na přirozených borových stanovištích, kde se ve vazbě na druh dřeviny postupuje s obnovou porostů holou sečí.

Poškození lesních porostů, hodnocené údaji z monitoringu zdravotního stavu lesů pomocí kosmických snímků Landsat-TM nevykázalo podstatnější změny oproti předcházejícím rokům.

Tabulka 10: Kategorizace lesů – rozloha (ha)

Kategorie lesů	2004
Hospodářské	209 993
Ochranné	8 698
Zvláštního určení	80 316

Zdroj: MZE, ÚHÚL

Tabulka 11: Přehled vývoje poškození lesních porostů (komplexní poškození dle družicových snímků)

Plochy porostů v jednotlivých stupních poškození a mortality (%)	2004
Jehličnaté porosty 0.	4,6
0./I.	22,1
I.	35,8
II.	22,3
III.a	8,3
III.b–IV.	6,9
Listnaté porosty 0.	2,0
0./I.	15,6
I.	33,8
II.	27,7
III.a–IV.	21,0

Vysvětlivky: 0. – Zdravé porosty

Stupně poškození: 0./I. – První známky poškození, I. – Mírné, II. – Střední, III.a – Silné, III.b – Velmi silné, IV. – Odumírající porosty

Zdroj: MZe, STOKLASA Tech.

8. ODPADY

Problémem v odpadovém hospodářství je obecně většinou menší konkurenceschopnost výrobků z odpadů proti obdobným výrobkům ze surovin, která ztěžuje jejich využití.

Mezi nejvýznamnější problémy ve Středočeském kraji patří problematika třídění odpadů (zejména komunálních) a nedostatek kapacit pro jejich zpracování. Rozsah třídění odpadů v obcích byl podporován z prostředků Středočeského kraje nákupem kontejnerů pro obce v rámci příslušného pilotního projektu.

Dalším problémem byla likvidace zbytků z kuchyní a stravoven vzhledem k zázkazu zkrmování. Byly často odstraňovány na skládce, což nelze považovat za nejvhodnější způsob odstranění.

V oblasti nakládání se stavebními odpady je problémem využívání odpadů k rekultivaci pískoven – kapacita těchto zařízení je naplňována většinou odpadem, který má původ mimo Středočeský kraj, zejména na území hl. m. Prahy, kde je množství produkovaných stavebních odpadů využívaných k tomuto účelu největší.

Hlavními producenty odpadů ve Středočeském kraji byly ČEZ, a. s. a jeho dceřinná společnost EnergoTRANS, a. s. Jednalo se zejména o produkci popílku a škváry. Značné množství odpadů bylo vyprodukováno rovněž stavební činností a údržbou staveb a silnic. Největšími producenty tohoto odpadu byly GEOSAN, a. s. a Ředitelství silnic a dálnic ČR.

Obrázek 2: Rozmístění spaloven, zařízení na biologickou dekontaminaci a kompostování odpadů (data jsou aktuální k 25. 11. 2005)

Zdroj: KÚ, MŽP

Obrázek 3: Rozmístění skládek odpadů (data jsou aktuální k 25. 11. 2005)

Zdroj: KÚ, MŽP

Nejvýznamnějším zpracovatelem odpadů je AMT, s. r. o. Příbram, která se zabývá recyklací bílého a barevného skla. Kapacita je až 50 000 t ročně, za 1. pololetí 2004 zde bylo zpracováno 12 500 t skleněných střepů. Papír zpracovávají zejména Papírny Bělá pod Bezdězem, a. s., které využívají papír jako náhradu části vstupní suroviny (jedná se o zařízení ve smyslu § 14 odst. 2 zákona o odpadech). Papír zpracovává též CIUR, a. s. Brandýs nad Labem (výroba izolačních materiálů). Projektovaná kapacita je zde 20 000 t, využitá 12 500 t. Dalším významným zpracovatelem papíru je RECYFA, a. s. Příbram, která zpracovává papír a plast. Projektovaná kapacita je až 13 500 t ročně, v roce 2004 bylo zpracováno 1 144 t odpadu. Sběr papíru s předúpravou, zejména lisování, prováděly Středočeské sběrné suroviny, a. s. Kralupy nad Vltavou. Využitá kapacita jejich zařízení je cca 14 500 t. Zpracováním biomasy se zabývá EKOLOGIE, s. r. o. Lány, která provozuje Linku na zpracování biomasy v areálu skládky Rynholec o kapacitě cca 10 000 t ročně. Shromáždění odpadů pro pozdější provoz bylo schváleno již roku 2002, v roce 2004 byl spuštěn provoz předmětného zařízení. Celková kapacita je 10 000 t ročně.

V počtu skládek v jednotlivých skupinách nedošlo v roce 2004 k žádné změně. Krajský úřad byl upozorňován na výskyt černých skládek na různých místech v kraji. Problematika jejich likvidace je v kompetenci vlastníků pozemků resp. obcí. Na jejich likvidaci jsou vynakládány značné prostředky.

Tabulka 12: Produkce a nakládání s odpadem (tis. t)

	2004	
	O	N
Produkce odpadu celkem	5 450,2	170,5
Úprava nebo využití odpadu	4 146,9	111,2
Odstranění skládkováním	1 374,8	5,4
Odstranění spalováním	1,6	13,1

O – ostatní odpad, N – nebezpečný odpad

Zdroj: VÚVT.G.M. - CeHO, KÚ

Tabulka 13: Provozované skládky odpadů

	2004
Počet provozovaných skládek celkem	42
v tom: - skládky skupiny S – IO	14
- skládky skupiny S – OO	23
- skládky skupiny S – NO	3
- skládky skupiny S – OO + S – NO	1
- skládky skupiny S – IO + S – OO + S – NO	1

Zdroj: KÚ, VÚVT.G.M. - CeHO

Stavby pro odpadové hospodářství ukončené v roce 2004

V roce 2004 nebyla uvedena do provozu žádná velkokapacitní zařízení na zpracování odpadu kromě Linky na zpracování biomasy v areálu skládky Rynholec o kapacitě cca 10 000 t ročně. Mezi drobnější stavby většího významu patří např. realizace nové linky na recyklaci stříbra z odpadních vývojek a ustalovačů v Safině, a. s., Vestec.

Aktuální seznam zařízení k nakládání s odpady (dle § 14 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech) lze nalézt na webové stránce kraje <http://www.kr-stredocesky.cz> – v rubrice Životní prostředí > Odpadové hospodářství > Podrobné informace.

9. STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

Projevuje se dlouhodobé neřešení starých ekologických zátěží, hlavně na legislativní úrovni. Řešeny jsou pouze zátěže v rozsahu uznaných škod v souvislosti s privatizací dle finančních možností FNM ČR. Nejvýznamnější zátěže v kraji jsou z bývalých výrobních Spolany Neratovice, a. s. a po bývalé těžbě a úpravě uranu. V roce 2004 probíhaly přípravné práce k odstranění zátěže dioxiny. V kraji existují další zátěže, které v některých případech nebyly identifikovány při privatizaci, nebo se jí privatizace netýkala. Vznikají i „nové“ zátěže po firmách v úpadku. Protože zákon o konkursu a vyrovnání nepředepisuje jednoznačně správcům konkursní podstaty řešit pasiva úpadce, která nejsou účetně evidována, dochází k situaci, kdy odstranění znečištění životního prostředí např. odpady nebo chemickými látkami způsobené úpadcem není předmětem konkursu. Ekologické zátěže pak zůstávají u subjektů v likvidaci bez reálné možnosti jejich vyřešení. Jeden takový případ řešil Středočeský kraj v případě staré zátěže – odpadů PCB a zemin znečištěných PCB v lokalitě Milovice a ve skladě Mratín. Tato zátěž byla řešena za finanční podpory SFŽP formou veřejné zakázky. Sanace lokality Milovice, kdy bylo uloženo na skládku 1 915 t zeminy a 75 t zeminy odstraněno ve spalovně, stála 9 557 836 Kč. Na sanaci lokality Mratín, kdy se ve spalovně odstranilo 57 t kapalných a 38 t pevných odpadů, bylo vynaloženo 6 654 767 Kč.

V roce 2004 byly Ministerstvem životního prostředí dále předány kraji k vyřešení tyto staré ekologické zátěže:

1. havarijní znečištění studny v osadě Bedřč (DDT);
2. havarijní znečištění rybníka „Za Vraty“ ve Vrchotových Janovicích (ropné látky);
3. havarijní znečištění podzemních vod v obci Pátek (chlorované uhlovodíky);
4. havarijního znečištění širšího okolí jímacího území Rakovnického potoka (chlorované uhlovodíky).

Záležitosti kraj postupně řeší v rámci Havarijního fondu pro ochranu jakosti vod, z něhož jsou poskytovány prostředky z rozpočtu kraje k odstraňování následků havárií podle § 42 odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon).

Problematické zůstávají staré skládky a některé staré průmyslové a zemědělské areály.

10. DOPRAVA

Stále se prohlubovala disproporce mezi intenzitou provozu motorových vozidel a kapacitou komunikací a to především u hlavních komunikací uvnitř a v okolí větších sídel a Prahy. Prakticky všechny radiální tahy k významným městům byly v době dopoledních a odpoledních dopravních špiček přeplněny. Jedná se především o výpadovky z Prahy s pravidelným jednosměrným vratným denním režimem intenzity dopravy, např. u silnic ve směrech Praha–Kolín, Kutná Hora, Benešov (přes Kamenici), Strakonice, Kladno (Slaný), Mělník (Neratovice), Pavlov (Karlovy Vary).

Největší intenzita silniční dopravy je stabilně zaznamenávána na výjezdu z Prahy po dálnici D1, kde celoroční průměr za 24 hodin překračuje 70 tisíc motorových vozidel. Na dálnici D5 v Rudné přes 40 tis., na D8 v Úžici přes 25 tis. vozidel a na dálnici D11 na výjezdu v Jirnech přes 25 tisíc vozidel. Zvýšený nárůst kamionové dopravy byl zaznamenán od 1. 5. 2004 na hlavních dopravních komunikacích. Přesné vyhodnocení tohoto stavu bude možné po zpracování výsledků celostátního sčítání dopravy, prováděného v roce 2005.

Koncem roku 2004 byla dokončena hluková mapa ČR, mapující rozsah staré hlukové zátěže v okolí silnic I. třídy. V programu odstraňování nadlimitní staré hlukové zátěže bude postupováno dle priorit dohodnutých mezi KHS Středočeského kraje a ŘSD ČR.

Příměstských automobilových linek PID bylo v roce 2004 150 (nárůst oproti roku 2003 o 4 linky), počet obsluhovaných obcí 299 (+13), počet zapojených železničních stanic a zastávek 211 (-10), celkové výkony příměstských autobusových linek PID 20,2 mil. vozokm (+2,6).

11. ČINNOST KRAJE V OBLASTI PÉČE O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V roce 2004 Středočeský kraj zpracoval a schválil koncepční materiály: „Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Středočeského kraje“, „Povodňový plán Středočeského kraje“, „Program snižování emisí a imisí znečišťujících látek Středočeského kraje“ a „Plán odpadového hospodářství Středočeského kraje“. Zároveň byly zahájeny činnosti k jejich naplňování.

Kromě uvedených koncepčních činností Středočeský kraj realizoval projekt „Odstranění odpadů s obsahem PCB z lokality Milovice a Mratín“ a „Projekt na řešení staré ekologické zátěže Buštěhradská halda“.

Na ochranu význačných lokalit, prací spojených s ochranou krajiny (přírodní rezervace a přírodní památky) bylo vynaloženo cca 2 900 tis. Kč, na péči o zraněné chráněné druhy živočichů 2 000 tis. Kč.

Pravidelně byla monitorována čistota ovzduší. (viz kap. Ovzduší)

V oblasti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) bylo vynaloženo 3 850 tis. Kč na zajištění činnosti krajských středisek ekologické výchovy v rámci realizace „Konceptce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ve Středočeském kraji“. V rámci jarního kola 2004 dotačního řízení bylo na zajištění EVVO vyplaceno 290 tis. Kč.

Středočeský kraj vydal publikaci „Vstoupit do krajiny“ zabývající se ochranou a péčí o krajinu a realizoval mediální a informační kampaň pro třídění odpadů na svém území.

Byl zřízen Havarijní fond pro ochranu jakosti vod Středočeského kraje a byly zpracovány vnější havarijní plány provozovatelů ve Středočeském kraji.

12. AKTIVITY NEZISKOVÉHO SEKTORU V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

V oblasti ochrany životního prostředí Středočeský kraj spolupracuje se základními organizacemi ČSOP či soukromými osobami např. při realizaci péče o chráněná území, zajišťování environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty či při tvorbě strategických koncepčních dokumentů.

13. PRIORITNÍ PROBLÉMY V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Středočeský kraj patří velikostí, počtem obcí i obyvatel mezi největší kraje ČR. Úzká vazba s hlavním městem a hustá síť činí polohu kraje mimořádně výhodnou. Středočeský kraj má kromě Prahy nejhustší, ale také nejpřetíženější dopravní síť v republice.

Stěžejními průmyslovými odvětvími ve Středočeském kraji jsou strojírenství, chemie a potravinářství. Podnikem celostátního významu se stala ŠKODA AUTO, a. s. Mladá Boleslav; několika významnějšími podniky je zastoupeno i sklářství, keramika a polygrafie. Ústup zaznamenaly naopak dříve tradiční obory jako těžba uhlí, ocelářství a kožedělný průmysl.

Vývoj kvality ovzduší je tedy závislý na územním rozložení stávajících a nově vznikajících stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší a jejich množství. Průmyslový rozvoj regionu však vždy znamená navýšení emisí znečišťujících látek. Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) uvedené ve věstníku MŽP (částka 12 z prosince 2004) jsou zejména v Kladně, Mělníku, Mladé Boleslavi a jejich okolí. V dnešní době seznam OZKO již zahrnuje 147 obcí Středočeského kraje. Velkým problémem se však stala doprava a stále narůstající počet mobilních zdrojů znečišťování ovzduší. Liniové zdroje se v důsledku celé škály svých negativních vlivů (znečišťování ovzduší, hluk, znečišťování povrchových a podzemních vod) vypracovaly v pořadí míry degradace kvality životního prostředí na první místo, a to především ve velkých městech. V poslední době

v návaznosti na ceny ropy je zaznamenán zejména u malých zdrojů znečišťování návrat k používání pevných fosilních paliv.

Prioritami z hlediska ochrany ovzduší jsou pro Středočeský kraj omezování emisí vybraných znečišťujících látek a zlepšování kvality ovzduší. Pro zabezpečení splnění jednotlivých priorit a cílů zpracovává Středočeský kraj Krajský program snižování emisí Středočeského kraje, Integrovaný Krajský program ke zlepšování kvality ovzduší Středočeského kraje a Krajský regulační řád pro regulaci zdrojů znečišťování ovzduší na území Středočeského kraje (uvedeno ve Věstníku právních předpisů Středočeského kraje, částka 7). V současné době je zpracováván Dodatek ke Krajskému programu snižování emisí Středočeského kraje, ve kterém budou uvedeny konkrétní návrhy akcí vedoucích ke zlepšení kvality ovzduší na území Středočeského kraje.

U všech hlavních i vedlejších přístupových dopravních tahů k území Hlavního města Prahy dochází ke vzniku průmyslových zón. Nárůst skladových kapacit, které na sebe vážou kamionovou dopravu, pak vede, vzhledem k nedostatečné kapacitě dopravních tras, k jejich neúměrnému přetížení. S tím souvisí zvýšení emisí hluku, vibrací a znečišťování ovzduší s negativními vlivy na zdraví obyvatelstva a pohodu bydlení.

Vznik průmyslových zón přináší i nárůst zpevněných ploch v území a tím vede ke změně odtokových poměrů a záborům kvalitní zemědělské půdy.

V rámci plnění legislativních opatření je nutné v největších podnicích zavést nejlepší dostupné technologie, což často naráží na nedostatek finančních prostředků a časovou tíseň.

K prioritám Středočeského kraje patří systémové řešení starých ekologických zátěží. Nadále bude pokračovat úsilí, aby ze strany Ministerstva životního prostředí a ostatních ústředních orgánů veřejné správy byla přijata legislativní opatření k zajištění péče o tuto oblast.

Vybrané ukazatele roku 2004 pro porovnání stavu životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Ukazatel	Jednotka	Kraj									
		HL. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký			
Rozloha	km ²	496,08	11 014,64	10 057,31	7 561,07	3 315,53	5 334,89	3 163,00			
Počet obyvatel	obyvatel	1 165 617	1 137 748	625 421	549 216	303 722	820 619	427 395			
Hustota obyvательства	obyvatel/km ²	2 349,70	103,30	62,20	72,60	91,60	153,80	135,10			
Emise celkem (TL, SO ₂ , NO _x , CO, VOC, NH ₃) z toho - tuhé znečišťující látky	t	75 840,00	185 780,00	99 790,00	86 440,00	51 730,00	218 640,00	44 260,00			
- SO ₂	t.km ⁻²	152,88	16,87	9,92	11,43	15,60	40,98	13,99			
- NO _x	t.km ⁻²	6,67	1,00	0,72	0,71	0,66	1,26	0,93			
- VOC	t.km ⁻²	6,65	2,50	1,23	1,62	5,18	13,49	1,41			
- CO	t.km ⁻²	43,42	3,84	1,95	2,23	3,95	13,99	2,69			
Vyrobená pitná voda	t.km ⁻²	23,95	2,70	1,36	1,94	1,79	4,51	2,60			
Podíl obyvatele zásobených vodou z veřejných vodovodů	m ³ obyvatele ⁻¹	117,04	44,21	61,89	65,02	80,95	84,07	76,26			
Zřítiny vody ve vodovodní síti	%	99,90	82,00	91,50	80,80	97,80	96,10	88,40			
Chráněné oblasti přirozené akumulace vody	% z celkové rozlohy kraje	26,60	20,70	21,50	17,90	15,00	25,50	28,00			
Obyvatelé napojení na kanalizaci	%	0,00	13,50	22,90	3,70	53,30	33,20	64,90			
Obyvatelé napojení na kanalizaci s koncovou ČOV	%	99,50	61,00	87,30	75,10	91,40	81,00	68,10			
Množství odpad. vod (prům. i komun.) vypuštěných:											
- do vod povrchových	m ³ obyvatele ⁻¹	120,05	57,28	104,16	94,48	118,13	77,92	83,05			
- do kanalizací	m ³ obyvatele ⁻¹	72,90	41,78	62,10	57,84	56,34	50,82	44,06			
Počet havarijních úniků závadných látek		83	69	3	4	2	21	11			
Zemědělská půda	% z celkové rozlohy kraje	42,30	60,60	49,20	50,70	37,60	52,00	44,50			
Stupeň zornění zem. půdy	% zem. půdy	73,50	83,20	64,60	68,90	45,60	67,00	49,30			
Velkoplošná chráněná území	% z celkové rozlohy kraje	1,00	7,90	19,70	9,50	17,90	26,30	30,50			
z toho: - národní parky	% z celkové rozlohy kraje	0,00	0,00	3,40	4,60	0,00	1,50	3,70			
- chráněné krajinné oblasti	% z celkové rozlohy kraje	1,00	7,90	16,30	4,90	17,90	24,80	26,90			
Lesní porosty	% z celkové rozlohy kraje	9,50	27,10	36,60	38,60	42,50	29,30	42,70			
Produkce odpadů celkem	t. obyvatele ⁻¹	3,24	4,94	3,63	5,59	3,06	6,33	2,18			
- z toho: nebezpečný odpad	t. obyvatele ⁻¹	0,11	0,15	0,11	0,34	0,09	0,23	0,19			

Vybrané ukazatele roku 2004 pro porovnání stavu životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Ukazatel	Jednotka	Kraj									
		Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Zlínský	Olomoucký	Moravskoslezský			
Rozloha	km ²	4 758,24	4 518,60	6 925,55	7 066,74	3 963,76	5 138,92	5 535,05			
Počet obyvatel	obyvatel	546 995	505 193	517 282	1 122 391	591 287	635 449	1 238 588			
Hustota obyvательства	obyvatel/km ²	115,00	111,80	74,70	158,80	149,20	123,20	227,40			
Emise celkem (TL, SO ₂ , NO _x , CO, VOC, NH ₃) z toho - tuhé znečišťující látky	t	74 510,00	86 770,00	69 200,00	99 330,00	57 620,00	71 990,00	282 490,00			
- SO ₂	t.km ⁻²	15,66	19,20	9,99	14,06	14,54	13,95	51,04			
- NO _x	t.km ⁻²	2,05	3,75	0,61	0,76	0,90	0,95	1,80			
- VOC	t.km ⁻²	2,07	4,93	1,95	3,25	3,15	3,16	7,50			
- CO	t.km ⁻²	2,19	2,50	1,77	2,51	2,11	3,26	3,26			
Vyrobená pitná voda	t.km ⁻²	5,93	5,63	3,72	5,45	4,81	5,32	32,42			
Podíl obyvatele zásobených vodou z veřejných vodovodů	%	68,00	66,92	51,82	64,20	58,46	57,48	73,04			
Zřítiny vody ve vodovodní síti	%	90,80	96,30	88,30	93,90	87,60	87,20	95,60			
Chráněné oblasti přirozené akumulace vody	% z celkové rozlohy kraje	24,00	19,20	17,50	16,90	18,30	22,10	15,60			
Obyvatelé napojení na kanalizaci	%	43,20	42,70	7,30	4,00	30,60	23,80	18,10			
Obyvatelé napojení na kanalizaci s koncovou ČOV	%	73,80	66,20	80,30	79,70	78,50	72,60	73,70			
Množství odpad. vod (prům. i komun.) vypuštěných:											
- do vod povrchových	m ³ obyvatele ⁻¹	106,36	85,29	80,42	64,51	73,39	85,37	82,67			
- do kanalizací	m ³ obyvatele ⁻¹	50,02	47,99	42,04	46,08	51,75	48,23	57,71			
Počet havarijních úniků závadných látek		15	15	19	17	3	14	30			
Zemědělská půda	% z celkové rozlohy kraje	58,80	60,60	60,60	60,20	49,40	53,50	51,40			
Stupeň zornění zem. půdy	% zem. půdy	69,20	73,40	77,40	83,60	64,40	75,40	62,70			
Velkoplošná chráněná území	% z celkové rozlohy kraje	20,10	8,70	8,80	5,90	30,00	10,80	17,00			
z toho: - národní parky	% z celkové rozlohy kraje	5,20	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00	0,00			
- chráněné krajinné oblasti	% z celkové rozlohy kraje	14,90	8,70	8,80	5,00	30,00	10,80	17,00			
Lesní porosty	% z celkové rozlohy kraje	30,30	28,80	29,90	27,30	38,90	34,00	34,30			
Produkce odpadů celkem	t. obyvatele ⁻¹	1,55	2,07	3,27	3,48	1,52	3,27	5,37			
- z toho: nebezpečný odpad	t. obyvatele ⁻¹	0,11	0,09	0,12	0,11	0,06	0,17	0,35			

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2004

STŘEDOČESKÝ KRAJ

Kontaktní místo:
Ministerstvo životního prostředí
Tel.: 267 122 123
Krajský úřad Středočeského kraje
Tel.: 257 280 111

28 stran

Praha 2005

ISBN 80-7212-365-3